

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

מאמר

ליהודים היתה אורה – ה'תשל"א

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לימי הפורים, ה'תשע"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ואחת לבריאה

– ופרצת –

מאתיים וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הבעש"ט ז"ל

©

Published and Copyright 2011 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408

Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5771 • 2011

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

סדר ועימוד בתכנת „תג". הפצה בארצות-הברית: (718) 735-4585

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ימי הפורים הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) את המאמר ד"ה ליהודים היתה אורה ה'תשל"א (שנאמר לפני ארבעים שנה) — הנחה בלתי מוגה.

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ט' אדר-שני, ה'תשנ"א (ופרצת),
מאתיים וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הבעש"ט ז"ל
ברוקלין, נ.י.

בס"ד. פורים, ה'תשל"א

(הנחה בלתי מוגה)

ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר¹, ואיתא בגמרא² אורה זו תורה, וכן הוא אומר³ כי נר מצוה ותורה אור, שמחה זה יום טוב, וכן הוא אומר⁴ ושמחת בחגך, ששון זו מילה, וכן הוא אומר⁵ שש אנכי על אמרתך, ויקר אלו תפילין, וכן הוא אומר⁶ וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך ויראו ממך, ותניא רבי אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שבראש. ולכאורה, ע"פ דרשת חז"ל הנ"ל, צריך להבין, מהו החידוש דבר שליהודים היתה (אורה זו) תורה וכו' עד ל(יקר אלו) תפילין, הרי ענינים אלו (תורה כו' ותפילין) היו אצל בני"י גם לפני⁷. והנה, רש"י פירש שגזר עליהם המן שלא יעסקו בתורה, וכן בנוגע ליו"ט ומילה ותפילין, שעל כל אלה גזר, ולכן, כאשר ישוב מחשבתו הרעה⁸, ואדרבה, ונהפוך הוא⁹, אזי ליהודים היתה תורה וכו' ותפילין, כל ד' הענינים דאורה ושמחה וששון ויקר [ולהעיר, שעפ"ז יומתק מ"ש בתרגום עה"פ, "ליהודאי הות רשותא למעסק באורייתא וכו' ולאחתא תפילין על ידיהון ועל רישיהון", היינו, לא רק תפילין של ראש, כמשמעות פשטות דברי הגמרא "ויקר אלו תפילין, וכן הוא אומר כו', ותניא כו' אלו תפילין שבראש", אלא גם תפילין של יד, שהרי מובן בפשטות שגזירת המן היתה הן על תש"ר והן על תש"י. ובאמת אין זה בסתירה למ"ש בגמרא אלו תפילין שבראש, כ"י, בתש"ר אמרו רז"ל¹⁰ כל זמן שבין עיניך יהיו שתיים, היינו, שבשביל השלימות של תש"ר נוגע שיהיו גם תש"י, ונמצא, שבתש"ר כפי שהם בשלימותם נכלל גם תש"י]. אמנם, אי משום הא, מספיק מ"ש כבר במגילה שבטלה מחשבת המן, ועד לאופן דונהפוך הוא, ומעצמו מובן שבטלו כל פרטי הגזירות הנ"ל, ואין צורך לפרש זאת, כשם שלא נתפרש במגילה שבני"י נשארו בחיים חיותם, כיון שמוכן הדבר

(1) אסתר ח, טז.

(2) מגילה טז, ב.

(3) משלי ו, כג.

(4) פ' ראה טז, יד.

(5) תהלים קיט, קכא.

(6) תבוא כח, י.

(7) אסתר ט, כה.

(8) שם, א.

(9) ראה גם מכתב שלהי אדר שנה זו

(אגרות-קודש חכ"ז ע' קיד הערה ד"ה ויקר

אלו תפילין).

(10) מנחות לו, א.

מעצמו, וא"כ, מאי קמ"ל שליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר. גם צריך להבין מהי ההקדמה שהענין דאורה ושמחה כו' הי' ליהודים (ליהודים היתה גו'). דהנה, הן אמת שבכל המגילה כולה נקראו ישראל בשם יהודים, וכידוע הדיוק בזה בדרושי חסידות (בתורה אור, שערי אורה, אור התורה ובדרושים שלאח"ז¹¹) ע"פ דברי הגמרא¹² על הפסוק¹³ איש יהודי גו' איש ימיני, קרי לי יהודי, אלמא מיהודה קאתי, וקרי לי ימיני, אלמא מבנימין קאתי, ומשני¹⁴, לעולם מבנימין קאתי, ואמאי קרי לי יהודי, על שום שכפר בע"ז, שכל הכופר בע"ז נקרא יהודי, אבל לכאורה אין זה שייך למגילת אסתר דוקא, כי, אע"פ שהיתה אז הגזירה שיהיו כורעים ומשתחווים להמן¹⁵, שעשה עצמו ע"ז¹⁶, וחקק ע"ז על לבו כו'¹⁷, הנה נוסף לכך שבגלוי לא הי' זה ענין של ע"ז¹⁸, הרי מצינו עוד כמה מקומות שבנ"י מסרו נפשם על ענין של ע"ז, כמו בחנני' מישאל ועזרי', ואעפ"כ, לא מצינו שם דיוק זה שיקראו בשם יהודים דוקא. ויתירה מזה, דהנה, כוונת הכתוב ליהודים היתה אורה גו' היא, שמזמן ההוא והלאה היתה אורה ושמחה וששון ויקר ליהודים שבכל הדורות, וא"כ, בפסוק זה לא נוגע לכאורה השם יהודים דוקא, כיון שמדובר אודות המעמד ומצב של בנ"י בכל הדורות (לאו דוקא בהיותם במעמד ומצב שצריכים למסור נפשם על ענין של ע"ז), ולמה מדייק הכתוב ליהודים (דוקא) היתה אורה וגו'. גם ידוע הדיוק¹⁹ במ"ש (ליהודים היתה) אורה, ולא אור, אע"פ שהתורה נקראת בשם אור, וכמפורש במארו"ל זה גופא, וכן הוא אומר כי נר מצוה ותורה אור, וא"כ, גם בפסוק זה הול"ל ליהודים היתה אור (ושמחה וששון ויקר), ולמה נאמר אורה. גם צריך להבין, דכיון שאורה זו תורה (שמחה זה יום טוב, ששון זו מילה ויקר אלו תפילין), למה לא נאמר בתושב"כ בפירוש ליהודים היתה תורה (ועד"ז ג' הענינים שלאח"ז), אלא נאמר לשון אורה, ולאח"ז צריך לבאר בתושב"כ שאורה זו תורה (ועד"ז בנוגע לשמחה וששון ויקר).

(11) ראה תו"א מגילת אסתר צא, ב. צז, א. צט, א. קכא, ד. שערי אורה שער הפורים צג, ב. אוה"ת מגילת אסתר ע' קמא. וראה גם אוה"ת ויחי חסד, א. סה"מ תר"ם ח"א ע' שסז. ה"ש"ת ע' 9. תש"ח ע' 118.

(12) מגילה יב, סע"ב.

(13) אסתר ב, ה.

(14) שם יג, א.

(15) אסתר ג, ב.

(16) מגילה יו"ד, ב.

(17) ראה אסתר פ"ו, ב. ראב"ע ומנות הלוי עה"פ אסתר ג, ב.

(18) ראה תוד"ה שלא — ע"ז ג, א.

(19) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' סב ואילך. שערי אורה שם צז, א. שם צח, ב ואילך. אוה"ת מגילת אסתר ע' קמט.

ב) **ויובן** בהקדם הידוע²⁰ בביאור מארז"ל כל הכופר בע"ז נקרא יהודי דוקא, שזהו מלשון הודאה, כמו השם יהודה (שזהו הפירוש הפשוט ד"יהודי", שמהיחודה קאתי²¹), ע"ש הפעם אודה את הוי"ו²¹. והענין בזה, שעבודתו של יהודי צריכה להיות באופן של הודאה, אודה את הוי, והיינו, שאע"פ שמתבונן ויודע שהוי' הוא מלשון מהוה²², ומחי' ומקיים את כל העולמות כולם, וההתבוננות היא באופן שבא לידי ידיעה בבחי' ממכ"ע, שענין זה שייך אפילו אצל אומות העולם, ויתירה מזה, שמגיע אפילו לידי ידיעה בבחי' סוכ"ע, שענין זה שייך (רק) אצל כל בני"מ, מ"מ, בשעה שבא לעבודה בפועל, צריכה להיות עבודתו באופן של אודה את הוי', דפירוש לשון הודאה הוא, שאין נפק"מ אצלו מה שמתקבל ומונח בשכלו, ומה שממלא רצון הקב"ה הרי זה מצד קבלת עול. וכפי שאומרים נוסח ברכת כל המצוות כולם (גם המצוות המובנות בשכל (משפטים), וכן עדות, לאו דוקא המצוות שהם חוקים), אשר קדשנו במצוותיו וצווננו, שפירושו, שעומד לקיים מצוה זו בגלל שצווננו (ענין הציווי), והיינו, שקיום הדבר אינו בגלל שכך מובן בשכלו, שהרי אז אינו צריך לציווי, אלא קיום המצוה הוא רק בגלל הציווי. וכידוע בכללות הענין דכוונת המצוות²³, שיש כוונה פרטית לכל מצוה ומצוה, אך יש גם הכוונה הכללית שבכל המצוות. וזהו שבברכת המצוות גופא יש ב' ענינים, שבסיום הברכה יש נוסח מיוחד לכל מצוה בפני עצמה, אבל ישנו גם חלק הברכה שהוא בנוסח שוה בכל המצוות, אשר קדשנו במצוותיו וצווננו, שזה מורה על הכוונה הכללית שבכל המצוות, שקיומן הוא בגלל שזהו רצון הקב"ה. ועז"נ²⁴ אורח חיים פן תפלס, אל תהי יושב ושוקל במצוותי' של תורה קלה שבקלות וחמורה שבחמורות²⁵, והיינו, שאע"פ שמצד השכל ע"פ תורה ה"ה יודע שמצוה זו היא קלה שבקלות ומצוה זו היא חמורה שבחמורות, מ"מ, אל תהי' יושב ושוקל כו', אלא כשבא לקיים כל ענין בפועל הרי זה בנוסח שוה, אשר קדשנו במצוותיו וצווננו, הן בקלה שבקלות והן בחמורה שבחמורות. ואדרבה, דוקא עי"ז תהי' אצלו הבנה והשגה טובה יותר בביאור החילוק שבין קלה שבקלות לחמורה

20) ראה תו"א שם צט, א. שערי אורה
 שם צג, ב.
 21) ויצא כט, לה.
 22) תניא שעהייה"א רפ"ד. וראה גם זח"ג
 23) ר"ה נח, ב ואילך.
 24) משלי ה, ו.
 25) דב"ר פ"ו, ב. יל"ש יתרו רמז חצר.
 וראה ירושלמי פאה פ"א ה"א.
 רנו, סע"ב (ברע"מ). פרדס שער א (שער עשר
 ולא תשע) פ"ט.

שבחמורות. ובדוגמת מ"ש בגמרא²⁶ בנוגע לכל התורה כולה, שכיון שבני"י הם עמא פזיזא שהקדימו נעשה לנשמע, הנה אנן דסגינן בשלימותא כתיב בן תומת ישרים תנחם²⁷, ועד"ז כאשר מקדימים את הכוונה הכללית שבכל המצוות, שזהו"ע הנעשה, אזי נשמע (ונבין) באופן ישר (תומת ישרים גו'), לידע שמצוה זו היא קלה שבקלות ומצוה זו היא חמורה שבחמורות. וזהו גם הסדר בברכת המצוות, שלפני הנוסח ששייך למצוה פרטית זו, מקדימים ומתחילים בנוסח הכללי שזוהי הכוונה הכללית שבכל המצוות, אשר קדשנו במצוותיו וצווננו, שזהו כללות ענין ההודאה.

וענין ההודאה מודגש גם בכללות עבודת כאו"א מישראל בכל יום, שאז נעשה ברי' חדשה²⁸ (כמובא בשו"ע אדה"ז²⁹ מדברי הרשב"א³⁰), שהתחלת עבודת היום היא באמירת מודה אני לפניך. ואפילו בעבודת התפלה, שזהו ענין הקשור עם התבוננות והליכה מדרגא לדרגא, שלכן נקראת התפלה בשם סולם³¹, שענינו של סולם הוא שמורכב מכמה שליכות, ודוקא ע"י השליכות יכולה להיות העלי' ממוצב ארצה עד שמגיע השמימה³², הנה התחלת התפלה היא בענין ההודאה, הודו לה' קראו בשמו³³, וגם סיום התפלה הוא בתפלת שמו"ע, שהו"ע העמידה כעבדא קמי מרי³⁴, היינו, שמתבטל ממציאיותו לגמרי (אינגאנצן אויס מציאות), כי אם אודה את הוי"ו³⁵. וענין זה חודר ונמשך בכל ד' השליכות שבסולם התפלה³⁶, שהם כנגד כללות ענין סדר ההשתלשלות, שנמשך מכללות סדר השתלשלות הספירות, שגם הם חדורים בענין ההודאה.

ג) וזהו גם מ"ש ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר. דהנה, מבואר בדרושי חסידות³⁷, שד' הענינים אורה ושמחה וששון ויקר, הם ד' הדרגות שבהם נחלק כללות סדר ההשתלשלות, חכמה, בינה, ז"א ומלכות. אורה זו תורה הו"ע החכמה. שמחה זה יו"ט, מקראי קודש,

(26) שבת פח, סע"א ואילך.	(34) שבת י, א.
(27) משלי יא, ג.	(35) ראה סה"מ תרכ"ט ע' טו. המשך
(28) ילקוט שמעוני תהלים רמז תשב.	תרס"ו ע' תרמג.
(29) או"ח מהדורא קמא ס"ד ס"א.	(36) ראה מגלה עמוקות אופן קצו. של"ה
(30) סימן קצא.	חלק תושב"כ פ' ויצא (רצא, סע"ב ואילך).
(31) זהו ח"א רסו, ריש ע"ב. ח"ג שו, ריש ע"ב.	לקו"ת בשלח ב, ב. ד"ה ויחלום תש"ח פ"א-ב (סה"מ תש"ח ע' 80 ואילך).
(32) לשון הכתוב — ויצא כח, יב.	(37) ראה הנסמן באג"ק חכ"ז שם הערה
(33) דברי הימים-א טז, ח.	ד"ה ליהודים.

הו"ע הבינה³⁸. ששון זו מילה, שהוא ביסוד, עיקרא דגופא, הו"ע בחי' ז"א. ויקר אלו תפילין, שעז"נ כי שם הוי' נקרא עליך, הו"ע ספירת המלכות. ובהקדמה לזה נאמר ליהודים היתה גו', היינו, שבימי הפורים היו ד' ענינים אלו לא באופן של עבודה שמצד טו"ד, כפי שהי' לפני"ז, אלא באופן נעלה ביותר, כפי שהם מצד הבחי' דיהודים, שהו"ע נקודת המס"נ שלמעלה ממדידה והגבלה, ועד ללשון חז"ל³⁹ (שנאמר בנוגע להחיוב דפורים) עד דלא ידע, ובאופן שנמשך אח"כ בהענין דברוך מרדכי וארור המן, שברוך מרדכי הוא כללות הענין דמצוות עשה, שהעבודה בהם היא באופן של קירוב, ענין של עשי', וארור המן הוא כללות הענין דמצוות לא תעשה, שהעבודה בהם היא באופן של דחי', שלילת העשי' (השמר פן ואל⁴⁰), אלא שזהו באופן ששניהם הם מצד הענין דלא ידע. וכמו"כ הרי זה נמשך בעבודה מסודרת דאורה ושמחה וששון ויקר, אלא שזהו מסודר באופן נעלה יותר שלא בערך מכמו שהי' קודם הגזירה.

ד) ונקודת הביאור בזה, שענין הגזירה הוא כמו מן המיצר, והרי זה כמו בר"ה, שאז ישנו הענין דמן המיצר קראתי גו'⁴¹, ומצד זה נעשית אז העבודה באופן דנצבים גו' כולכם לפני הוי' אלקיכם⁴², כולם בשוה, שזהו מצד ענין הקבלת עול כו' (אלא שאח"כ ה"ז נמשך בפרטי העבודה דראשיכם שבטיכם גו' מחוטב עציך עד שואב מימך). ובהמשך לזה באים ליום הכיפורים שנקרא ג"כ ראש השנה (ביחזקאל)⁴³, וכן הוא בפורים, שהרי יוהכ"פ הוא כפורים (כמו פורים⁴⁴), ואז העבודה היא מצד בחי' הגורל, ועל שם זה נקרא פורים, על שם הפור⁴⁵, פור הוא הגורל⁴⁶, כמו הגורל דיוהכ"פ⁴⁷, אחת בשנה⁴⁸, שקשור עם בחי' אחת שבישראל (בחי' היחידה)⁴⁹, ולכן הרי זה נמשך בבחי' אחת בזמן (אחת בשנה), וכן בבחי' אחת במקום, שזהו קודש הקדשים, בחי' היחידה שבעולם. ומזה נמשך בכל השנה, שאז גם אומרים⁵⁰ מה טוב חלקנו ומה

(38) ראה לקו"ת שמע"צ פח, ד. צו יא, ד. קכא, א"ב. אוה"ת שם ע' סב. ביאור"ז להצ"צ
 (39) מגילה ז, ב. שו"ע או"ח סתרצ"ה ס"ב. ח"א ע' רלו. ועוד.
 (40) ראה עירובין צו, א. (45) אסתר ט, כו.
 (41) תהלים קיח, ה. (46) שם ג, ז. ט, כד.
 (42) נצבים כט, ט. (47) אחרי טז, ח ואילך.
 (43) ריש פרק מ' — הגהות הצ"צ בלקו"ת (48) תצוה ל, י. אחרי שם, ל.
 דרושים לר"ה סד, א. (49) ראה תוד"ה עד אחת — מנחות יח, א.
 (44) תקו"ז תכ"א (נו, ב). וראה תו"א (50) נוסח התפלה. וראה ד"ה אשרנו
 מגילת אסתר צה, סע"ד ואילך. צט, ד ואילך. תרצ"ו (סה"מ תרצ"ו ע' 49 ואילך). וש"נ.

נעים גורלנו (ומה יפה ירושתנו), והוא בחינת הגורל ממש (כמ"ש באגה"ק⁵¹) שישנו בכאו"א מישראל. ומצד בחי' היחידה שבנפש, שזהו"ע ליהודים, נעשים כל ד' הענינים דאורה שמחה וששון ויקר (שהם ד' המדריגות שכוללים כל הע"ס) באופן אחר נעלה ביותר, אורה באופן נעלה יותר, שמחה באופן נעלה יותר, ששון באופן נעלה יותר ויקר באופן נעלה יותר.

והענין בזה, שעיי"ז שישנו תחילה הענין דמן המיצר קראתי (בזמן הגזירה), נעשה אח"כ עילוי שלא בערך, שזהו"ע ענני במרחב, עד למרחב העצמי⁵². וע"ד תורת הבעש"ט⁵³ על הפסוק⁵⁴ ועת צרה היא ליעקב (ואז) וממנה (מהצרה עצמה) יושע, שנעשית ישועה שלא בערך. וכידוע גם התורה⁵⁵ על הפסוק⁵⁶ והי' ראשיתך מצער, שדוקא עיי"ז הנה אחריתך (לא רק) ישגה (אלא ישגה) מאד. וזהו גם שכיון שהתחלה היא באופן דמן המיצר, לכן באים עיי"ז עד למרחב העצמי, ומרחב זה נמשך אח"כ בפרטי הענינים דאורה ושמחה וששון ויקר, וגם כפי שבאים בעבודה בפועל, אורה זו תורה, שזהו"ע לימוד התורה בפועל, וכן בקיום המצוות בפועל, שמחה זה יו"ט, ששון זו מילה ויקר אלו תפילין.

ומזה מובן גם שאע"פ שד' ענינים אלו הם באופן מסודר, שתחילה ישנו הענין דאורה, ואח"כ שמחה, ואח"כ ששון ואח"כ יקר, מ"מ, כיון שהעבודה היא מצד ענין המס"נ, ליהודים היתה גו', שזהו"ע דלא ידע, אזי יכול להיות ענין השמחה באופן נעלה יותר מענין האורה, ולמעלה מזה, הענין דששון, ולמעלה יותר, הענין דיקר (כדלקמן), וע"ד אל תהי יושב ושוקל במצוותי' של תורה כו', שלפעמים יכול להיות אצלו ענין של מס"נ בנוגע לקלה שבקלות שאין אצלו בנוגע לחמורה שבחמורות, כיון שעומד באופן העבודה שמצד לא ידע, שזוהי הבחי' שבנפש שלמעלה מידיעה, למעלה מטו"ד.

ה) וביאור מעלת הענין דאורה ושמחה וששון ויקר שנעשה ליהודים לאחרי הקדמת הגזירה כו', יובן ע"פ דיוק הלשון ליהודים היתה אורה, ולא אור, כלשון הכתוב כי נר מצוה ותורה אור, שענין האור

(51) סימן ז.

(52) ראה ריש וסוף ד"ה מן המיצר תרצ"ה.

(53) ראה סה"מ אידיש ע' 55. וראה סה"מ

תרפ"ט ע' 205.

(54) ירמ"י ל, ז.

(55) ראה ספר השיחות קיץ ה'ש"ת ע' 21.

אגרות-קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ז ע' שפא.

(56) איוב ח, ז.

הי' גם קודם הגזירה, והחידוש שלאחרי הגזירה הוא שליהודים היתה אורה (בתוספת ה') דוקא.

והענין בזה, כמבואר בשערי אורה⁵⁷ שכללות ענין האור הוא שעל ידו יכולים להבחין ולברר (פאנאנדערקלייבן) בין אמת לשקר וטעות כו', וכמו המבדיל בין אור לחושך בין ישראל לעמים⁵⁸, וכן בכל הענינים שבהם צריכים להבחין בין אמת להיפך האמת, שהרי במקום החושך אין האדם יודע מה שנמצא מסביבו, וגם ע"י המישוש אינו יכול לידע בוודאות מהות הדבר, ורק ע"י האור יכול לראות כל ענין כפי שהוא לאמיתתו. וזהו מ"ש ותורה אור, כי, אף שהתורה מצד עצמה היא נעלמה מעין כל חיי⁵⁹, מ"מ, בירידתה למטה נעשה בה גם הענין דגדול לימוד שמביא לידי מעשה⁶⁰, שעל ידה מברר האדם ויודע את המעשה אשר יעשה ואלה אשר לא תעשינה, כי, ההבחנה והבירור בענין המדות, ובג' הלבושים דמחשבה דיבור ומעשה, מתחילה מההבחנה והבירור בענין השכל, וכמ"ש⁶¹ לפי שכלו יהולל איש, דאיש הו"ע המדות⁶², שבהם תלוי ענין התאווה והרצון עד להמעשה בפועל, וענין זה הוא לפי שכלו, שלכן, הנה הקטן מתאווה לדברים קטנים ועושה דברים קטנים, וכשגדל שכלו מתאווה לדברים גדולים, והיינו, שהן ענין המדות (איש) והן ענין הלבושים, עד למעשה בפועל, הרי זה תלוי בענין השכל (לפי שכלו). אמנם, גם בענין השכל הרי יכול להיות שכל שלא כדבעי, וכמו חכמים המה להרע⁶³. אך על זה ישנו הענין דתורה אור, להאיר את השכל שיבחין בין רע לטוב ובין שקר לאמת.

אך צריך להבין מה שהתורה נקראת בשם אור, דלכאורה⁶⁴, כיון שענין האור הוא שעל ידו מבחינים אם זהו שכל טוב או שכל בלתי טוב, הרי צ"ל תחילה ענין התהוות השכל, ורק לאחר"ז שייך ענין האור, להבחין אם זהו שכל ישר או שכל עקום, כמו חכמים המה להרע, אבל קודם התהוות ענין החכמה לא שייך ענין האור. וא"כ מהו הענין שהתורה נקראת בשם אור, הרי התורה היא חכמתכם ובינתכם⁶⁵, שזהו"ע השכל, שרק לאחר התהוותו שייך ענין האור. אך הענין הוא, שקודם שישנו

(62) ראה סה"מ ה'ש"ת ע' 97. ובכ"מ.

(63) ירמ"י ד, כב.

(64) ראה גם שערי אורה פל"ג (שם, ב).

(65) ואתחנן ד, ו.

(57) פל"ב (צח, ריש ע"ב).

(58) נוסח הבדלה (פסחים קג, ב ואילך).

(59) איוב כח, כא.

(60) ב"ק יז, א.

(61) משלי יב, ח.

הענין דתורה אור, ישנו הענין דאורה, לשון נקבה. ובהקדם הידוע⁶⁶ בענין ואמונה כל זאת וקיים עלינו⁶⁷, שאמונה כל זאת, לשון נקבה, קאי על ספירת המלכות כפי שהיא בבחי' מקבל, שעז"נ⁶⁸ נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך, שזהו כפי שהמלכות היא באצילות, שנקראת שלומי אמוני ישראל⁶⁹. ואח"כ כאשר מלכות דאצילות נמשכת להיות עתיק לבי"ע, ה"ה בבחי' משפיע, שזהו"ע וקיים עלינו, לשון זכר. ועד"ז הוא גם במדריגות שלמעלה מהמלכות, עד לבחי' חכמה עילאה, שיש בה ב' ענינים, בחי' אור (לשון זכר), שזהו כפי שהחכמה היא ראשית הספירות, ובחי' אורה (לשון נקבה), שזהו כפי שהחכמה היא בבחי' מקבל מבחי' הכתר, מעולמות הא"ס ולמעלה מזה, שלהיותה בבחי' מקבל, נקראת בשם אורה, לשון נקבה, והו"ע בחי' חכמה סתימאה ולמעלה יותר כו' נואע"פ שאורה זו תורה קאי על תושבע"פ⁷⁰, ואילו מ"ש כי נר מצוה ותורה אור הרי זה פסוק בתושב"כ, הרי אמרו רז"ל⁷¹ חביבין עלי דברי סופרים יותר מדברי תורה, כי שרשם הוא בבחי' הכתר, למעלה מבחי' תורה אור (בחי' ז"א⁷², לשון זכר). וענינו בלימוד התורה כפשוטו, שכדי לבוא למדריגת החכמה כפי שהיא בבחי' מקבל (אורה), צריך האדם הלומד להיות ג"כ בבחי' מקבל, היינו, שהוא תלמיד אמיתי שעומד בביטול לגבי הרב המשפיע, וכדאיתא בגמרא⁷³ שתלמיד שיושב לפני רבו צ"ל שפתותיו נוטפות מר, שנאמר⁷⁴ שפתותיו שושנים נוטפות מור, א"ת מור אלא מר, והיינו, שפועל בעצמו ענין הביטול להניח את שכלו לגמרי, ולהיות בבחי' כלי ריקן⁷⁵, לקבל שכל הרב (שדוקא עי"ז ה"ה מקבל את שכל הרב בטוב, ועד שקאי אדעתא דרבי⁷⁶, ששכלו נעשה כמו שכל הרב, כמבואר בארוכה במ"א⁷⁷), ואידי דטריד למיבלע לא פליט⁷⁸, שלא שייך אז להיות משפיע לתחתון, אלא הוא מקבל בלבד, ועי"ז מגיע לבחי' אורה, לשון נקבה. וענין זה פועל ומשפיע גם בבחי'

(66) ראה לקו"ת עקב יז, ב. סה"מ תרח"ץ	(72) ראה במקומות שצויינו בהערה 111.
ס"ע קצה.	(73) שבת ל, ב. פסחים קיז, א.
(67) נוסח תפלת ערבית.	(74) שה"ש ה, יג.
(68) ראה זהר ח"ב קמ, א. ח"א קעח, ב.	(75) סוכה מו, א. וראה סה"מ עטר"ת ע' תרנא ואילך.
עז, ב. פו, ב.	(76) ע"ז ה, ב.
(69) שמואל"ב כ, יט. וראה ביאורו"ז להצ"צ	(77) ראה סה"מ תרנ"ב ע' צה. תרנ"ז ע' נ.
ח"ב ע' תתקצב.	ובכ"מ.
(70) שערי אורה שם צח, ב. אוה"ת שם ע'	(78) ע"פ חולין קח, ב.
קמט.	
(71) ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"ד.	

תורה אור, שלא שייך שיהי' הלימוד שלא כדבעי, שלא כאמיתית הדין, דכיון שהוי' עמו⁷⁹, היינו, שהוא בטל להוי', לכן הלכה כמותו⁸⁰, שמכוין את ההלכה לאמיתתה.

וזהו ליהודים היתה אורה, דכיון שבנ"י עמדו אז במעמד ומצב שמסרו עצמן למות כל השנה כולה ולא עלה להם מחשבת חוץ ח"ו⁸¹, לכן הגיעו לבחי' אורה, למעלה מבחי' תורה אור (שזהו הלשון שנאמר בתנ"ך, בימי שלמה המלך, לפני הגזירה כו'). וע"ד משנת"ל שהענין דאורה הוא דוקא עי"ז שהתלמיד הוא בביטול לגמרי, ששפתותיו נוטפות מר, אע"פ שלכאורה הרי זה היפך השכל, דכיון שצריך להבין הלימוד, הרי צריך להיות בבחי' מציאות להתעסק ולהתייגע, כמאמר⁸² יגעת ומצאת, ומ"מ, אמיתית הקבלה היא דוקא ע"י הביטול דנוטפות מר. ועד"ז בנוגע לענין המס"נ דליהודים, שע"ז דוקא באים לבחי' אורה.

(ו) **ושמחה** זה יו"ט. והענין בזה, דהנה, הימים טובים שהם מועדים לשמחה הם מקראי קודש⁸³, שענינם הוא להמשיך ולחבר את הקודש עם ימות החול, שהרי הימים טובים הם ע"פ רוב בימות השבוע, אלא שקוראים ומזמינים וממשיכים בהם בחי' הקודש, והיינו, שאע"פ שבחי' קודש מצ"ע הוא רק יום השבת⁸⁴, הנה ישראל אינהו דקדשינהו לזמני (מקדש ישראל והזמנים)⁸⁵, ועושים מיום זה יום טוב. וענינו בספירות הוא ההמשכה מחכמה לבינה, והיינו, שלאחרי שישנה נקודת השכל, ה"ה מפרט ומרחיב את הנקודה שתבוא בהבנה והשגה בכו"כ פרטים עד למטה מטה, באופן של רחובות הנהר⁸⁶, כמבואר בכ"מ⁸⁷ בנוגע לצורת אות ה' ראשונה דשם הוי', ספירת הבינה, שיש בה אורך ורוחב וכו'.

אמנם כאשר עבודת הוי' היא באופן של מס"נ, שזהו מ"ש ליהודים גו', הנה אע"פ שכאשר העבודה היא באופן מסודר אזי בא ענין השמחה לאחרי ענין האורה, מ"מ, יכולים לגלות בבחי' הבינה (שמחה)

(82) מגילה ו, ב.	(79) שמואל-א טז, יח.
(83) אמור כג, ב. ד.	(80) סנהדרין צג, ב. וראה אוה"ת יתרו ע'
(84) תשא לא, יד.	תתצ ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רפ ואילך. ע' רצ
(85) ברכות מט, א.	ואילך. המשך תרס"ו ע' תקסד ואילך. לקו"ש
(86) לקו"ת פ' ראה יח, ב. ובכ"מ.	חט"ו ע' 233 ואילך.
(87) ראה לקו"ת שם. סה"מ עטר"ת ע'	(81) תו"א מגילת אסתר צז, א. צט, ב. קכ,
תריב ואילך. ובכ"מ.	ד. אוה"ת שם ע' קעז. ע' רצא.

ענין נעלה יותר מחכמה וקודם אליו⁸⁸, כידוע⁸⁹ שחכמה ובינה יש לכאו"א שורש ומקור בפ"ע, וכידוע בענין נהר מכיפי' מיברך⁹⁰, שע"י הנהר עצמו (בינה) ניתוסף עוד יותר ממה שנמשך ע"י המעיין (חכמה), שלכן הנה הענין דמרחב י"ה, שזהו"ע התגלות עתיקא, הוא בבינה דוקא⁹¹.

וי"ל בדא"פ שענין זה מודגש במעלת השמחה דפורים לגבי השמחה שבכל הימים טובים. דהנה, ענין הימים טובים הוא מצד הציווי בתושב"כ, בחי' תורה אור, לשון זכר. משא"כ היו"ט דפורים, כיון שבא מצד הגזירה, מן המיצר, הרי זה נמשך מבחי' אורה זו תורה, לשון נקבה (כמו במלכות כפי שהיא בבחי' ואמונה כל זאת, בחי' מקבל, למעלה ולפני הענין דקיים עלינו, כנ"ל). וזהו גם החילוק שבין שמחת פורים לשמחת יו"ט⁹², שביו"ט השמחה היא במדידה והגבלה, שלכן ב"ד שולחים שלוחים כו' (כמבואר בשו"ע⁹³), משא"כ בפורים השמחה היא באופן דעד דלא ידע⁹⁴, והיינו, שאע"פ שהשמחה היא באופן דלבסומי, וכפירוש רש"י: בייך, שייך הו"ע הבינה⁹⁴, הנה דוקא עי"ז באים לענין דעד דלא ידע יותר מאשר ע"י ענין החכמה.

ז) וששון זו מילה. הנה אף שענין המילה כפשוטה הוא בסיום וחותם הגוף (ולא בראש או בלב, כדברי הגמרא⁹⁵ אימא לכו כו' אימא אזנו כו'), ובסדר הספירות הנה לאחרי חכמה ובינה בא בחי' ז"א, ובז"א גופא הרי זה בספירת היסוד, סיומא דגופא, מ"מ, מצד הענין דליהודים גו', ישנו הענין דגדולה מילה⁹⁶ (ענין הגדולה שנתגלה ע"י מילה) שנכרתו עלי' י"ג בריתות⁹⁷ (כפי שנימנו ברמב"ם סוף הלכות מילה), וכמבואר גם בארוכה בדרושי מילה⁹⁸, שענין המילה הוא למעלה גם משם הוי' (שבז' שמות שאינם נמחקים גופא הרי זה שם העצם⁹⁹ ושם

93 רמב"ם הל' יו"ט פ"ו ה"כ-כא. שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס תקכט.
94 אמרי בינה שער הק"ש פנ"ד ואילך. ד"ה ושאתם שבהערה 107.
95 שבת קח, א.
96 ראה גם אוה"ת מג"א ע' קנב.
97 משנה נדרים לא, ב.
98 תו"א לך לך יג, סע"ב ואילך.
99 כסף משנה הל' ע"ז פ"ב ה"ז. פרדס שער יט (שער שם בן ד) פ"א ואילך. מורה נבוכים ח"א פס"א ואילך.

88 ראה גם אוה"ת מג"א ס"ע קנא.
89 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן מארז"ל ע' ז ואילך. אמרי בינה שער הק"ש פנ"ט. סה"מ תרנ"ד ע' רפז ואילך (נחבאר באגרות-קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"ב ע' תתקח ואילך).
תרנ"ט ע' עד ואילך. תרע"ח ע' פט. תרצ"ז ע' 182.
90 שבת סה, ב. נדרים מ, א.
91 ראה זח"ג קעח, ב. תו"א לך לך יא, סע"ב.
92 ראה תו"א מג"א צח, א ואילך. אג"ק ח"ה ע' רנה ואילך.

המפורשי¹⁰⁰), כמרומז במ"ש¹⁰¹ מי יעלה לנו השמימה, ר"ת מילה¹⁰², וסופי תיבות הוי"ו¹⁰², והיינו שהמילה היא למעלה משם הוי", שלכן מילה היא בר"ת, ואילו שם הוי"ו הוא בס"ת.

וענין זה קשור גם עם הענין דליהודים גו', ענין המס"נ, לא ידע [ע"ד משנת"ל בנוגע לאורה זו תורה, שקשור עם לימוד התורה באופן של ביטול לגמרי, אף שלכאורה הרי זה היפך השכל, וכן בנוגע לשמחה, ששמחת פורים היא באופן דעד דלא ידע], כי, גם ענין המילה הוא באופן של לא ידע, שהרי מצות מילה היא דוקא בקטן בן שמונה ימים, שאינו שייך כלל לענין הדעת. ועוד זאת, שהכריתת ברית אינה ענין הקשור עם הנשמה, שהיא חלק אלקה ממעל ממש¹⁰³, אלא דוקא עם בשר הגוף, בריתי בבשרכם לברית עולם¹⁰⁴, והיינו, שעם היותו נברא שמצד עצמו הוא נפסד, ממשיכים בו ענין הנצחיות, ע"י הכריתת ברית עם עצמות ומהות, כנ"ל שענין המילה הוא למעלה משם הוי", שלכן מילה היא בר"ת והוי"ו הוא בס"ת.

וזהו גם הדיוק ששון זו מילה, ששון דוקא, שאף שבסדר הספירות הרי שמחה היא למעלה מששון (כנ"ל ס"ג), מ"מ⁹⁶, יש עילוי בששון מצד העבודה דמס"נ. וע"ד שמצינו בחג הסוכות שבא לאחרי עבודת המס"נ שהיתה בר"ה ועשי"ת ויוהכ"פ (ונמשך אח"כ באופן של מקיף בסכך הסוכה, וע"י נטילת ד' מינים נמשך בפנימיות¹⁰⁵), שבו היו ב' עבודות במקדש, ניסוך היין וניסוך המים, הקשורות עם שמחה וששון. ניסוך היין (שהי' גם בכל יום) קשור עם ענין השמחה, שהרי אין אומרים שירה (ענין השמחה) אלא על היין¹⁰⁶, ועד"ז בנוגע לזמן שמחתנו, חג הסוכות ושמע"צ, שהשמחה היתה קשורה עם ניסוך היין. ונוסף לזה הי' בחג הסוכות גם הענין דניסוך המים, ועז"נ¹⁰⁷ ושאתם מים בששון (לא שמחה, אלא ששון) דוקא. וענין זה נעלה יותר מכל עניני שמחה, כמארז"ל¹⁰⁸ מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו,

100) סוטה לח, א. סנהדרין ס, א. רמב"ם סידור עם דא"ח רמד, ב ואילך. המשך תרס"ו הל' יסוה"ת פ"ו ה"ב. ע' מה ואילך.
 101) נצבים ל, יב. (106) ברכות לה, א. וש"נ.
 102) תקוני זהר תיקון כב (סה, ב. סו, א). (107) ישעי' יב, ג. וראה ד"ה ושאתם תיקון ע (קלא, א). בלקו"ת דרושים לסוכות עט, ד ואילך. ד"ה הנ"ל תרל"ד (בסוף ספר תרל"ג), תרמ"ד, 103) תניא רפ"ב.
 104) לך לך יז, יג. תרנ"ד, תרח"ץ.
 105) ראה לקו"ת דרושים לר"ה נז, ד. (108) סוכה נא, א במשנה.

והיינו, ששמחת בית השואבה היא למעלה גם מהשמחה דושמחת בחג⁴, ובה נאמר ענין הששון דוקא.

ח) **ויקר** אלו תפילין, וכן הוא אומר וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך ויראו ממך. והענין בזה, דהנה, ענין השם (כי שם הוי' נקרא גוי) קאי על ספירת המלכות¹⁰⁹ (למטה גם מז"א). ובכללות העבודה הרי זה ענין קיום המצוות, כמארז"ל¹¹⁰ הוקשה כל התורה כולה, דהיינו כל המצוות שבתורה, לתפילין. והרי ענין המצוות לגבי תורה הוא בדוגמת מלכות לגבי ז"א¹¹¹. וזהו גם מה שהנחת תפילין היא תחילת העבודה, והיינו, שאינה לאחרי ההבנה וההשגה דלימוד התורה, שהרי לימוד התורה כדבעי הוא דוקא רק לאחרי עבודת התפלה, כמבואר במארז"ל¹¹² שתהא תפילתי סמוכה למטתי, שמעלת העסק בתורה שאחר התפלה הוא גבוה יותר מתורה שקודם התפלה, ואילו לבישת הטלית, פריסו דמלכא¹¹³, והנחת תפילין צ"ל דוקא לפני התפלה, שזהו"ע קבלת עול מלכותו ית' (ע"י הטלית) ושעבוד המוח והלב (ע"י התפילין, כידוע ששעבוד המוח והלב הוא חלק ממצות תפילין¹¹⁴), כמבואר בתניא¹¹⁵ (משו"ע¹¹⁶), ובארוכה בדרושי תפילין. וכפי שענין זה מתבטא גם בפועל בהנחת תפילין, כדאיתא בזהר¹¹⁷ שהרצועות דתפילין של יד הם כמו כבלים שעל ידם קושרים את מי שאינו שייך לענין השכל. ועד"ז גם בנוגע לתפילין של ראש, שהרי הם באופן שמקיף על הראש (והשכל שבו). וכל זה קשור עם בחי' המלכות.

אמנם מצד הענין דליהודים גוי, שזהו"ע המס"נ שמצד בחי' היחידה שבנפש, הנה גם בענין דיקר אלו תפילין נמשך ענין נעלה יותר מששון ושמחה ואורה שלפנ"ז. והענין בזה, שהפעולה בג' הענינים דאורה ושמחה וששון היא רק בקדושה, כי אורה זו תורה, והרי לא ניתנה התורה אלא לישראל דוקא, משא"כ עכו"ם שלמד תורה הרי זה היפך

109) ראה לקו"ת פקודי ז, ד. שה"ש נו, לקו"ת שלח מז, ב. אוה"ת שמות ע' פז.
 א. 114) ראה ב"ח לטור או"ח ס"ח. שם
 110) קידושין לה, א. סתרכ"ה. ועוד.
 111) ראה לקו"ת במדבר יז, ב. אמרי 115) פמ"א (נו, ב).
 בינה שער הק"ש פצ"ו. 116) שו"ע או"ח סכ"ה ס"ה. שו"ע אדה"ז
 112) ברכות ה, ב. וראה לקו"ת ברכה צו, שם סי"א.
 ב. 117) ראה תקו"ז בהקדמה (ט, א). של"ה
 113) ראה תקו"ז ת"ו (כב, סע"א). תכ"א
 114) במסכת חולין שלו קטו, סע"ב. הובא באוה"ת
 115) ויצא רכג, ב. 116) זח"ג קכ, ב. תו"א שמות נג, ד.

החיים¹¹⁸. ועד"ז שמחה זה יו"ט, ששייך דוקא לישראל, שישראל אינהו דקדשינהו לזמני, וכמודגש בנוסח חתימת הברכה מקדש ישראל והזמנים, שאינם שני ענינים, אלא ענין אחד. ועד"ז ששון זו מילה, בריתי בבשרכם דוקא, ועד שענין הגירות הוא ע"י טבילה (אותיות הביטול, כמבואר בארוכה בדרושי חסידות בענין מקוה¹¹⁹) ומילה¹²⁰, והיינו, שנעשית מציאות חדשה של איש ישראל ע"י הכנסתו בכריתו של אברהם אבינו. אך כל זה הוא עדיין בעניני קדושה. ונוסף לזה ישנו גם הענין דיקר, שיש בו גם הפירוש של כבוד, והרי ענין הכבוד אינו שייך בנוגע לעצמו, אלא צריך לבוא ע"י הזולת. וכן הוא בנוגע ליקר אלו תפילין, שעז"נ וראו כל עמי הארץ גו', והיינו, שכל עמי הארץ רואים שאיש ישראל מניח תפילין שנעשו מקלף גשמי מעור בהמה, ועליו כותבים פרשיות בדיו גשמי ע"י קולמוס גשמי, ועד"ז בנוגע לבתים והרצועות כו', וענין זה פועל עליהם (על כל עמי הארץ) שלא זו בלבד שנשארים במעמדם ומצבם ואינם מבלבלים לעניני קדושה (שהרי לא די בכך, כיון שהתכלית היא לעשות לו ית' דירה בתחתונים¹²¹), אלא עוד זאת, שנעשה אצלם הענין דיראת ה', שזהו מ"ש ויראו ממך, היינו, שע"י היראה מבני נעשה אצלם היראה והביטול להקב"ה נכמו אצל בני גופא, שצריכים למלך (אע"פ שכל אחד מישראל הוא בן מלך¹²², ויתירה מזה, כדאיתא בתקו"ז¹²³ שכל ישראל מלכים הם), כמבואר בארוכה במצות מינוי מלך¹²⁴, שע"ז שהמלך בטל להקב"ה, מלך מלכי המלכים, הנה הביטול אל המלך פועל בכאו"א מישראל ביטול פנימי ועמוק יותר להקב"ה], וע"ד מ"ש במגילה¹²⁵ שנפל פחד היהודים עליהם, ועי"ז הנה רבים מעמי הארץ מתיהדים, ואפילו אלו שלא היו מתיהדים, ה"ה מנשאים את היהודים כי נפל פחד מרדכי עליהם¹²⁶, ששמעו הולך בכל המדינות¹²⁷, ונעשה בעה"ב עליהם כו'. ועד"ז נעשה אצל כאו"א מישראל בעבודתו לפעול שהעולם כולו יהי דירה לו ית', ובפרט ע"י מעשה המצוות בפועל (נוסף על לימוד התורה, שהיא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים⁶⁵), שכללותם היא מצות תפילין, כנ"ל שהוקשה כל התורה כולה (מצוות שבתורה) לתפילין, כיון שהיסוד של כל המצוות הוא שעבוד הלב והמוח, שע"ז נעשה הענין דוראו כל

(118) סנהדרין נט, א.
 (119) סידור עם דא"ח קנט, ד.
 (120) רמב"ם הלי איסורי ביאה פי"ג ה"ד.
 (121) ראה תניא פל"ו.
 (122) ראה שבת סז, א.
 (123) בהקדמה (א, ב).
 (124) סהמ"צ להצ"צ קח, א ואילך.
 (125) אסתר ח, יז.
 (126) שם ט, ג.
 (127) שם, ד.

עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך (כדברי הגמרא אלו תפילין שבראש, וכנ"ל שבזה נכלל גם תפילין של יד), ולא רק ראי' (וראו גו') בלבד, אלא ראי' זו פועלת שיראו ממך, ועד שעי"ז באים למעמד ומצב שנאמר בימות המשיח, ועמדו זרים ורעו צאנכם¹²⁸.

וכללות הענין בזה, שאף שמצד עבודה מסודרת בא הענין דיקר רק לאחרי אורה ושמחה וששון, הנה מצד ענין המס"נ (שזהו הענין הכללי שבעבודה, שחודר בכל פרט, ולכן ה"ז נעשה באופן דלא ידע), פועל הענין דיקר עוד יותר מאשר הענין דששון ושמחה ואורה שלפנ"ז.

ט) **ויש** להוסיף בביאור העילוי דיקר, דהנה¹²⁹, יקר בגימטריא ש"י, שזהו המחצה דכת"ר, תר"ך עמודי אור¹³⁰, שזהו כללות ענין המצוות, תרי"ג מצוות דאורייתא וז' מצוות דרבנן¹³¹ (שא' מהם היא המצוה דפורים), שמספרם תר"ך, בגימטריא כתר, אלא שבכללות ענין המצוות שכל ענינם הוא בין אדם למקום [שהרי גם המצוות שבין אדם לחבירו צ"ל קיומם מצד ציווי המקום, וע"ד מארז"ל¹³² אל יאמר אדם אי אפשרי כו' אלא אפשרי ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי], ישנו המחצה (ש"י, יקר) שניתן לבנ"י למטה בגלוי, וישנו המחצה שנשאר למעלה, או המחצה שהוא רק מצד למעלה ולא מצד עבודת האדם, שזהו יקר על יקר, כמבואר בארוכה במ"א¹³³. וע"ד מ"ש בפרשת השבוע¹³⁴, כי תשא את ראש בני ישראל גו' זה יתנו גו' מחצית השקל בשקל הקודש עשרים גרה השקל גו' [שפרשה זו קורין בסמיכות לר"ח אדר¹³⁵, ובתור הקדמה לימי הפורים, כדאיתא בגמרא¹³⁶ על הפסוק¹³⁷ ועשרת אלפים ככר כסף גו', גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם שעתיד לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, והיינו דתנן¹³⁸ באחד באדר משמיעין על השקלים כו'], היינו, שעי"ז שבנ"י נותנים מחצית השקל,

(128) ישעי' סא, ה.
 (129) ראה שיערי אורה שם ק, ב. אוה"ת מג"א ע' קנג.
 (130) ראה פירוש שער ח (שער מהות והנהגה) פ"ג. תניא אגה"ק סכ"ט (קמט, סע"ב ואילך). לקו"ת נשא כג, ג.
 (131) ראה ספר כתר תורה (להר"ד ויטאל) הובא בתורת העולה להרמ"א ח"ג פל"ח. של"ה פ' יתרו תטז, א. אגה"ק ולקו"ת שם.
 סה"מ תרח"ץ ע' יח. תש"ח ע' 165 בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א.
 (132) תו"כ ופרש"י קדושים כ, כו.
 (133) לקו"ת נשא שם.
 (134) תשא ל, יב"ג.
 (135) שו"ע או"ח סתרפ"ה ס"א.
 (136) מגילה יג, סע"ב.
 (137) אסתר ג, ט.
 (138) ריש שקלים.

נמשך גם המחצית שלמעלה, ועי"ז נעשה שקל הקודש, עשרים גרה השקל, כמבואר בארוכה בדרושי מחצית השקל¹³⁹.

(*) **וזהו** ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, שזהו סיום הענין דימי הפורים, ועז"נ¹⁴⁰ וימי הפורים האלו לא יעברו גו', והיינו, שאע"פ שאיתא בגמרא¹⁴¹ ואימא שיתסר ושיבסר, ולא יעבור כתיב¹⁴², היינו, עד יום ט"ו, ולא יותר, מ"מ, הפעולה של ימי הפורים צריכה להיות גם לאח"ז במשך כל השנה כולה, כמבואר בכ"מ בנוגע לכללות הימים טובים, ובפרט בנוגע לימי הפורים שאז העבודה היא באופן דעד דלא ידע, וכמודגש בנוגע ליוהכ"פ שהוא כמו פורים (כנ"ל ס"ד), שהוא אחת בשנה, אבל באופן שה"אחת" צריך להיות נמשך "בשנה", לשנות ולהעמיד את כל השנה כולה באופן נעלה ביותר, ומכ"ש וק"ו בנוגע לענין הפורים, שעל ידו משתנה ומתעלה כללות עבודת האדם שתהי' לא רק באופן של תורה אור, אלא גם באופן של אורה, ועד"ז בנוגע לשמחה זה יו"ט, שיתוסף בה הענין דעד דלא ידע, ועד"ז בנוגע לששון זו מילה, באופן שענין המילה הוא בר"ת דמי יעלה לנו השמימה, ושם הוי' הוא רק בס"ת, ועד"ז בנוגע לענין דיקר, כנ"ל. וזהו גם מה שאומרים פסוק זה (ליהודים היתה אורה וגו') בנוסח ההבדלה בין שבת ויו"ט לחול, שאז אומרים המבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים, ואז מדגישים גם הענין דליהודים גו', שזהו"ע עמידת בני" באופן של מס"נ בכל הדורות ובכל המקומות, ועאכו"כ בדרא דעקבתא דמשיחא שענין המס"נ הוא ביותר, כידוע הביאור¹⁴³ במ"ש¹⁴⁴ והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, שבעיקר ובפרטיות הרי זה לגבי דרא דעקבתא דמשיחא, אשר, מבלי הבט על מעמדם ומצבם כו', עומדים דוקא הם בתנועה של מס"נ כזו שלא היתה בדורות שלפנ"ז. וענין זה פועל שיצאו י"ח בענין המס"נ בכח, ויקויים מ"ש ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, הן כדרשת רז"ל אורה זו תורה ושמחה זה יו"ט וששון זו מילה ויקר אלו תפילין [ובאופן שראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך, היינו, שהנחת תפילין הוא אצלו ענין של כבוד ויקר, ומראה זאת בפני כל עמי הארץ, עד שגם הם מרגישים שזהו אצלו ענין

(139) ראה תו"א תשא פו, ד. אוה"ת שם

(142) אסתר שם, כז.

(143) ראה סה"מ עטר"ת ע' תסד. תרצ"ז

ע' א'תננ.

ס"ע 298 ואילך. תרח"ץ ע' קע. תש"ב ע' 13.

(140) אסתר ט, כח.

(144) בהעלותך יב, ג.

(141) ריש מגילה.

של יקר, ולכן נעשה אצלם רגש של יקר כלפי איש ישראל, בראותם שמניח תפילין שבראש באופן גלוי ובאופן של יקר, והן כפשוטו, אין מקרא יוצא מדי פשוטו¹⁴⁵, שליהודים היתה — וכן תהי' לנו — אורה ושמחה וששון ויקר.

לזכות

החתן הרה"ת **שלום זושא** והכלה מרת **שיינא אדל** שיחיו

ראפופורט

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

ז' אדר-שני, ה'תשע"א

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **שמואל דוד** וזוגתו מרת **טובה גיטל** שיחיו **ראפופורט**

הרה"ת ר' **צבי יוסף** וזוגתו מרת **רחל** שיחיו **רביסקי**

ולזכות זקניהם

הרה"ת הרב **אהרן ראובן** שיחי' **ראפופורט**

מרת **נירה** שיחיו **בליזינסקי**

הרה"ת ר' **אליהו** וזוגתו מרת **חנה רבקה** שיחיו **ביסק**